

Thomas Verbogt. *Zo gaan die dingen*. L.J.Veen

Op de achterflap van Thomas Verbogts nieuwe verhalenbundel *Zo gaan die dingen* lees ik dat het hier gaat om 'geestige, melancholieke en vaak absurde verhalen'. Het klinkt wat algemeen (op hoeveel verhalenbundels zijn deze kwalificaties niet van toepassing?), maar kloppen doet het wél. De korte tot zeer korte verhalen die Verbogt heeft gebundeld, zijn vaak geestig, bijna altijd melancholiek en soms absurd - een kleine variatie op de flaptekst. Het is niet altijd moeilijk om criticus te zijn.

Echte verhalen, met plot en personages, zijn het nauwelijks. Je kunt beter van schetsen spreken, kleine snapshots uit het leven van 'Thomas Verbogt', een sympathieke, weemoedige stuntel met neurotische trekjes, die vast niet alleen zijn naam met de auteur gemeen heeft. Als verteller herinnert hij in de verte aan Carmiggelt, hoewel zijn verhalen geen stadsbeeld bieden, en aan Bob den Uyl, hoewel hij zelden op reis gaat en dan nog alleen naar zijn geboorteplaats Nijmegen. Vernieuwend of opzienbarend zijn deze verhalen onmogelijk te noemen, maar daar is de verteller (wiens belangstelling voornamelijk naar zichzelf uitgaat) zich heel goed van bewust.

Hij kan niet anders, en die amper koket te noemen bekentenis is een van de redenen om hem sympathiek te vinden. Voor aanmatiging en pretentie hoeft men bij Verbogt niet te vrezen: 'Mijn eigen wereld is klein, vaak zonder betekenis (...) Ik schrijf erover, omdat ik bijna niets anders kan dan schrijven, en omdat ik niet kan bedenken waarover ik anders kan schrijven dan over mijn kleine wereld, waarin ik soms ook niet weet waar ik moet kijken'.

Dat laatste valt mee in de praktijk. Want ook al ontpopt verteller Verbogt zich als een piekerende binnenvetter, enig observatietalent kan hem niet ontzegd worden. In een paar zinnen weet hij een situatie uit de doeken te doen. Neem het verhaal 'Kameropera', waarin een vriendin hem tijdens een etentje probeert te koppelen aan, zoals deze vriendin zegt, 'de beste actrice van Nederland. Alleen weet niemand dat'. Het wordt niets, uiteraard, maar Verbogt raakt onverwachts onder de indruk van de goede bedoelingen van zijn vriendin en zou zichzelf misschien wel aan háár willen koppelen.

En dan staat er: 'Ik open de deur en loop de tuin in. Ik kijk omhoog. De nachtelijke herfsthemel is zo groot, veel te groot voor de wereld, voor dit huis, voor onze woorden en gebaren, voor onze verlangens en dromen. Alles kan er plotseling in wegwaaien en kwijtraken. Daar moeten we niet van schrikken'.

Einde verhaal, zonder dat we nog iets vernemen over de vriendin of over de actrice. Toegegeven, het contrast tussen 'kleine' en 'grote' wereld is niets nieuws of schokkends, maar binnen het bestek van hooguit drie à vier bladzijden zorgt het toch voor een kleine verrassing, vooral omdat het zo terloops wordt aangebracht. Het is de verteller ook maar overkomen, zonder bijgedachten of effectbejag.

Zo gaat het niet altijd. Elders is Verbogt wel degelijk met nadruk uit op effecten, soms van dubieus kaliber, vanwege de versletenheid van de onderwerpen. Hij vertelt over het gehannes met de spreekwoordelijke 'plas' bij een medisch onderzoek, over de ontreddering die werklieden in huis kunnen aanrichten, over het weerzien - jaren nadien - met ooit vergeefs begeerde meisjes of over de 'Naakte

Wijven' in *De Lach*. Verbogt weet er raad mee en een glimlach valt niet altijd te onderdrukken, maar veel meer dan cabaret - nooit al te uitbundig, dat wel - wordt het niet.

Des te merkwaardiger is het dat hij zich een paar maal tegen het woord 'leuk' verzet, dat volgens hem behoort tot de woorden 'die opperste waakzaamheid moeten mobiliseren'. Lees ik deze verhalen, dan kan ik een aantal ervan eigenlijk alleen maar 'leuk' vinden. Ze vragen erom hardop aan een niet zo kritisch, goedgehumtst publiek te worden voorgelezen.

Het leukst, ook om in eenzaamheid en stilte te lezen, zijn de paar verhalen waarin inderdaad een vleugje (alledaagse) absurditeit voorkomt. Bijvoorbeeld het verhaal over een bezoek aan de Bijenkorf, waar een vriend Sinterklaas speelt en Verbogt op zijn bevel ten overstaan van de klanten en hun kinderen een sinterklaasliedje zingt. Waarom hij het doet? Dat blijft in het midden, en daardoor wordt het verhaal ook nog iets méér dan leuk. Verbogt gaat in gedachten terug naar vroegere ervaringen met Sinterklaas en wanneer hij even later (voor een dochttertje van vrienden) een speelgoedbeer koopt, vraagt de kassajuffrouw of de beer 'een cadeau [is] of voor uzelf' - alsof de hele wereld hem plotseling voor een kind aanziet. En dat allemaal vanwege één sinterklaasliedje. Niemand weet precies wat hij zelf aanricht.

Misschien maak ik er nu te veel van. Aan de andere kant zijn deze verhalen van zichzelf zo bescheiden, dat ze zich bijna voor hun bestaan lijken te excuseren. Enige interpretatie wil dan nog wel eens helpen. Want die excuses zijn niet altijd terecht.

(*NRC Handelsblad*, 14-1-2005)